

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY IV - SEGONA EPOCA

GENÈR - FEBRER DE 1922 - N.º 15

SUMARI:

TEXT: El bon excursionista.—Excursionisme.—Ascensió al pic d'Aneto, per I. S.—Crònica.—Excursions fetes.—Moviment de socis durant l'any 1921.—Consell de la Lliga de Societats Excursionistes de Catalunya.—III.ª Excursió Col·lectiva als cingles i pla de la Garga.—Josep Soler i Palet.—Anunci d'excursions, per febrer i març.—GRAVATS: Les Maleïdes, des de la Font de l'Amor.—Boirada pujant l'Aneto, clixés de N'Albert Mosella.

REDACCIO I ADMINISTRACIO: SANT ANTONI, 64

JOSEP MACIAS MARIMÓN

GRANS ASSORTITS EN LLANERIA
PER A CABALLER I SENYORA CÒ-
PIA DE LA CASA CLAUDE DE PARÍS

ENFRONT AL MERCAT
TELÉFON, 6298

Perfumeria - Bisuteria - Guants
Paraigües - Carteres - Cigarreres

GRAN ASSORTIT EN
OBJECTES PER A REGALS

Antigua Casa CARDELLACH

59, Font-vella, 59

EXCURSIONISTES:

PROBEU EL CAFE CONCENTRAT IDEAL QUE VEN LA

CASA FARGAS

I NO EN GASTAREU D'ALTRE

MOBLES
DE LUXO
Y TAPIS
SERIA:

FUSTE
RIAMFA
BRICAB
SERRAR

Despatx: Sant Pere, 40

Tallers: Galileo

Pintura d'art i Decoració

Miquel Pujadas Badia

- Habitacions -
Mobles i Rètols

SOCIETAT, 3

PERE GIBERT

CIMENTS : CALS I GUIXOS

TELÉFON, 6188

SANT LEOPOLD, 123

SANT FRANCISCO, 70

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY IV

SEGONA ÈPOCA

GENYER - FEBRER 1922

NÚM. 15

EL BON EXCURSIONISTA

L'home ha sentit sempre una mena de vocació sentimental per a viatjar. Aquesta vocació, impulsada, tal volta, per la força atàvica, per la solada forta i espessa que duem al dins del dins del rovell de l'ànima com descendents que som d'aquells nòmades pobladors primitius de la terra, informa avui el modern estat social, mercantil i cultural del món.

Això no és cap descobriment que jo faig, això ja és com una mena d'apostolat universal. Ni els Estats tenen fronteres, ni els continents tenen monjoies, ni la terra té fites; els llocs i paratges i tocoms més llunyedans de casa nostra, no són més que una climatèrica perllongació del nostre carrer, i les races més opostes o els nostres antípodes, no són més que un nucli d'homes o pobles o ciutats que viuen com un barri apart, al cap d'allà d'una línia fèrrea, d'una carretera, d'una via marítima o d'una ruta aèria.

Indubtablement, el cosmopolitisme simpàtic, culte i germanívol, que és el caire més viu de la nostra civilització, és degut a n'aquella forta vocació sentimental, que amb irresistible fretura l'home sent per veure món, per conèixer d'aprop i posseir aquesta pàtria comú de tots els homes, que és la terra, de la qual hem nascut i a la qual hem de tornar a parar.

I és que el viatjar, sia per esport, sia per luxe, sia per necessitat espiritual a la manera que ho feu vosaltres, els bons excursionistes,

sempre, sempre proporciona a l'home la més noble i exacta sensació de sa existència. Deixo de banda, aposta, els aventatges de tot gènere que els viatges duen a la cultura humana general i a l'intercanvi de idees i lleis i estats passionals que donen una pauta uniforme a la vida social del món, i així mateix els beneficis incomparables que proporcionen els viatges als artistes, als homes de ciència i als artesans, dels quals, de retop, se'n gaudeix la pàtria llur No. Jo em refereixo solament a la íntima satisfacció del més humil dels excursionistes, posseït d'aquest estat subconscient, enyoradís i inefable en evocar dins són pensament reclus i enfebrorit, les imatges apetibles d'aquells pobles desconeguts, d'aquelles terres ignotes, d'aquelles mars que no ha vist mai, d'aquells horitzons que no són els que veu cada dia en obrir els ulls al llevar-se. Jo asseguro, i cregueu que és veritat, que aquest sentiment místic, amb baf de poesia i de candiment enyoradís, tots els homes el posseïm amb més o menys força, amb més o menys intensitat. I no els homes d'ara, precisament, per als quals el viatjar és cosa fàcil i planera, sinó els homes de tots els temps i de totes les races.

La història de la terra ve a ser en el fons la descripció guerrera d'uns viatges més enllà de les fronteres naturals de cada poble que l'amanten. I això és un fet tan natural, tan humanament lògic que jo, àdhuc, m'atreveixo a dir que substancialment és molt factible donar una fórmula senzillíssima i sintètica de la història universal.

Primitivament, en deixar l'home sa condició nòmada i erràtica i establir-se definitivament en el paratge escollit més adaptable a sa peculiar manera de ser, es trobà en la necessitat absoluta de determinar sos dominis per mitjà de barreres o tanques naturals, dintre de les quals creà defenses per a la seguretat pròpia i dels bens familiars i per al desenrotll del dret i de l'aplicació de la justícia.

L'home aquell, una mica gasiva, ja, i una mica malfiat i poruc, emmotllà sa vida pròpia dins de la família, prenent per apoi la propietat de la terra que'l peixia, i a mesura que aquestes dues institucions fonamentals, família i propietat, prenien més relleu i es feien estables i necessàries, la vida nacional s'anava fent més forta i més poixanta. Els camins i corriols, senderes i tiranys d'aquells Estats incipients i tremoladissos, anaven i venien de banda a banda de les fronteres i de punta a punta del clos que elles tancaven, i l'home els seguia i petjava amb la confiança que dona el sentir-se segur deambulant per ells. Prop d'un camí d'aquells hi tenia ell la vinya; a la vora d'un altre hi te-

nía el sembrat; més enllà, el riu amb sa pesca; més amunt de tot, el bosc amb la caça que ofrenava, i amunt i avall d'ells, l'home es cam^a pava la vida.

Més, aquell home, tan segur i confiat part de dins de les fronteres, era, al cap i a la fi, un home, i el cor que li fugia i se n'hi anava en arribar al terme d'aquelles mateixes fronteres que li guardaven la vida i el pa; i vetaquí que en tramuntar la darrera muntanya de sa terra o en arribar a la vorera del riu que el separava de gent extranya, els ulls li devenien golafres i l'esperit se li oprimia amb un revirament de gelosia, de voluptuositat aferrussada. Que hi havia en aquelles planes, rera aquelles serres lluentes, com si fossin de vellut, i com serien aquells pobles daurats pel sol que s'albiraven en l'esgambada temptadora d'aquella terra fronterera?

Aquest sentiment individual, prenia poc a poc en són cor uns caires forts, indomptables i feridors, i com que aquest sentiment individual era en darrer terme el sentiment de tots, aviat es convertia en un estat de consciència nacional que ja no tenia fre ni aturador. De primer venia l'afany d'eixir del clos limitat de sa terra, tan vista i revista i coneguda ja; prompte aquest afany inconscient i sentimental, devenia una fretura prepotenta de tramuntar les fronteres o de traspassar els rius o cercar la ruta aventurera del mar i trepitjar aquella terra nova, jocunda, verge per a ell, poblada de tota delícia, curulla de tota gaubança; i, finalment, l'afany es convertia en realitat. I així s'iniciava la conquesta. Un sentiment candi, infantil i ingenu devenia, per la fatalitat del nostre egoisme, en un ferotge encarnissament i l'home amb sa sang pagava l'invencible desig de posseir la terra desconeguda.

Els assiris, els egipcis, els hebreus, els indus, els fenicis, els grecs, els romans... no foren més que unes grans masses de viatgers aventurers enamorats de les terres que anaven poc-a-poc trepitjant i posseïnt; aquells pobles practicaven l'excursionisme amb l'espasa en una mà i la cadena a l'altra, i tota conquesta, gran o petita, senzilla o extraordinària en el fons, però, observada des d'aquest punt d'obir, solament era una potent manifestació de nostra humana inquietud, de nostra sed de veure món, que avui en diem excursionisme.

Si aquesta conclusió us sembla exagerada jo us invito a què, amb la mà damunt del cor, m'ajudeu a fer la següent reflexió: com és possible que, àdhuc, l'home més inofensiu i desnerit, mentre en l'ànima hi porti una espurna d'espiritualitat, no es senti expoliador i cesarista

davant de les magnes bel·leses que atressoren Venècia o Florència, poso per cas? Quin estranger, en visitar el Museu del Louvre, o el del Prado, o el de Tauride, o el de Torndvalsson, o el British Museum, no ha sentit una irreprimible gelosia i una secreta enveja que l'aturmenta perquè aquells tresors inapreciables se'n gaudeix un poble que no és els seu?

Les rescentes excavacions i recerques que s'estan fent a Catalunya sobre els poblats primitius, han permès establir una llei general històrica que's manifesta perfectament per mitjà de les troballes de terrissa, d'eines, d'estres d'us familiar o casolà, la confecció dels quals està inspirada en un model superior d'origen, ja sia grec, o campani o etrusc que s'expandí pel món mercès a les excursions dels nautes i dels viatgers.

La terra i les belles coses de la terra tenen la virtut de transmetre a l'esperit enamorat d'elles, una enlairada, una justa i consoladora idea del nostre destí personal, puix són el llibre més magne, clar i ben escrit de tots els llibres. El canvi d'horitzons, la contemplació de les meravelles del geni creador, el tracte de gents, el coneixement dels costums, parles, lleis i cultures proporcionen al nostre esperit una seguretat tan perfecta i indestructible del nostre destí damunt la terra i més enllà del pas de la terra, que res hi val contra d'ella per a poder-la esborrar. I no solament això: també li proporciona una dolçura, una generositat, una afinada delicadesa, una eqüanimitat, una sensació sereníssima que ens vé de dins i ens fa amables la vida i agermana els homes.

A l'hivern i amb el ressò de les campanes de l'església, a l'home li cauen en la taça de són ànima enfervorida com si fossin cops de pedra, i aleshores, despertant de són atuïment, sa imaginació li comença a donar martiri besllumant a través de les parets obagues i rònegues de casa seva, la rutil·lant visió d'uns païssos plens de sol, amb un cel refulgent i alegríssim, i la terra extasiada d'una viva coloraina de fruits sensuals i sucosos, com una gran panera de flors i tastos i flaires, amb una bellugadissa de papellones, i unes valls esmaragdines solcades per la cinteta de plata d'un riu, i unes muntanyes d'or amb unes casetes blanques i resplendentes com si fossin de porcel·lana.

A l'istiu, la pols i les mosques i l'ardència del sol que clivella la terra i agrumolla el fang de les solades de les sèquies, li fa tancar els ulls ferits de claror. Aquell home, evoca amb un desig infantil, la vida

pimpanta de la gran ciutat, la feina ordenada, polida i grata dels que hi viuen; o la pau idíl·lica de la platja, la vorera del mar rissat de reflexes i espurnes de sol, la visió ampla, lliure, desembraçada i solemne de són horitzó, amb unes quantes veles blanques i quietes en la ratlla de són atzur i la carcassa daurada d'un vaixell immòbil, pulcrament retallat com si fos allí posat aposta com una cosa apoteòsica. O bé evoca les congestes d'una alta muntanya voltada de solitud i silenci i els corriols gemats i abruptes que remingolegen per ella, i les boscúries braves com naus d'una immensa catedral i la cantarella de les fontanelles i el recolliment rel·ligiós de les fondalades obscures i misterioses coronades d'uns estiragalls de boira blanca, dins de la qual ressona el belar de les ovelles i el dring d'un esquelleric pietós i acompassat com si fos un toc d'oració.

Tot això vol dir, que no solament de pa viu l'home i el gran fons de sabiduria que amaga aquesta sentència jo l'he après a conèixer, a fer-me'n càrrec, mentre poc a poc he anat formant mon esperit a través de les etapes que he viscut anant pel món. Jo considero la vida com el dó més saborós, ben al revés d'aquells qui creuen que la vida és un càstig. I això és que la vida, dintre la concepció que d'ella m'he format i he posat en pràctica, està lliure de tota brutícia, de tota rampoina i de tota misèria, i en la serenitat i placidesa que respiro, m'hi trobo tan bé que no em canviaria per cap emperador.

El tema de l'excursionisme ha sigut tractat excel·lint-lo com a mitjà de cultura física, altres com a esport agradable, altres com senzill esplai i motiu bullanguer, altres com a sensació de llibertat i sota un punt d'obir de poesia amb pastorets, rabadans i amor en els cims...

En l'excursionisme, s'hi deu cercar la pau del cor, l'alegria dels ulls i la bonança del viure a pler en mig dels torb i temperis i mestralades de la vida, aquell íntim acostament a Déu en les seves obres i meravelles.

El nostre treball és treure la gent de casa i dur-la d'ací d'allà, perquè tots els vents ventegin i purifiquin la seva ànima.

EXCURSIONISME

ASCENSIÓ AL PIC D'ANETO

(del 14 al 22 d'agost de 1921)

El típic poble de Benasque amb ses pesades cases que mostren la majoria d'elles, escuts senyorials, té els seus carrers empedrats a la clàssica manera dels pobles pirinencs; la netedat hi és bastant completa, fent que sa estada en ell hi sia ben agradable. Carregàrem nostre bagatge en un valent matxo i empenem el camí a la Renclusa; aquest va vorejant l'Essera, per sa vora esquerra; la vall va recloent-se i, al fons, es distingeixen tupides taques negres de bosc que pobla ses vessants. Es en extrem deliciós aquest itinerari; a mida que es va aventurant va prenent tot un caient més aspre. Per ampla palanca passem els salts i formoses cascades d'Aigues Pasasi de Remuñe; seguidament s'entra ja en el gran plà de l'Hospital de Benasque i, d'aquí, al magnífic plà d'Estanys, coronat a un cantó pels pics de les Tres Germanes i, a l'altre, per la carena que fa de frontera a la veïna França.

A les cinc hores de marxa arribàvem al Xalet, situat dessota mateix del Pic de la Renclusa, i en una de les vessants del gran maciu de la Maladeta.

En el Xalet hi havia altres excursionistes que, el mateix dia, havien efectuat, amb un temps esplèndid, l'ascensió al pic Aneto; deixàrem tractes arreglats amb els guies En Llobet de Benasque i N'Antoni Abadias, gendre del malhaurat Sayó, encarregat també del servei de hospedatge en la Renclusa. Ens acompanya el jove president del Centre Excursionista de Sabadell N'Albert Mosella que, casualment, havem trobat en el tren i compartim amb sa agradable companyia l'excursió que comencem. Nosaltres que esperàvem fruir d'un temps esplèndid, quina no fou nostra sorpresa a l'aixecar-nos al matí i veure-ho tot cobert completament de boira; el vent jugava amb ella, i amb valentes bufades l'aixecava, deixant-nos contemplar per breus moments els encinglerats cims més propers. Consultàrem amb els nostres guies, que havien d'acompanyar-nos en l'ascensió, i encara que estranyessin la presència de la boira, es mostraren decidits a emprendre la marxa i

ben aviat ja trespàsrem tarteres amunt. A voltes uns migrats raigs de sol ens acaraven, però, ràpidament, tornàvem a quedar envoltats en aquell mar de núvols; en una hora justa arribàvem a la Font de l'Amor, en poc més al Portilló de baix, i en dues hores des del Refugi al Portilló de Dalt; el temps anava empitjorant. Les altes muntanyes de la Vall d'Aran, Pallars, així com les del gran maciu de les Maleïdes com són: Furcanada, Mulleres, Barrancs i altres, semblaven petits illots en aquella esvalotada mar que amenaçava aixecar més ses onades i tapar-nos el reduït panorama de que fruïem. Aneto, el somniat pic que deuríem tenir ja a la nostra vista, egoista de éll mateix no deixa veure's i es tapa també, per no ser menys que els altres amb l'espessa boirada; confosament es distingeixen les afroses esquerdes del seu immens glacier. Comencem a caminar per unes pendents, cobertes de glaç fi com cristall; cal assegurar la petjada si no vol rodolar-se a la feréstega i negrosa tartera que jeu al fons. Amb la ferma voluntat que ens porta l'hora que emplearem en aquest recorregut, per cert bastant penós, ens semblà ben curta.

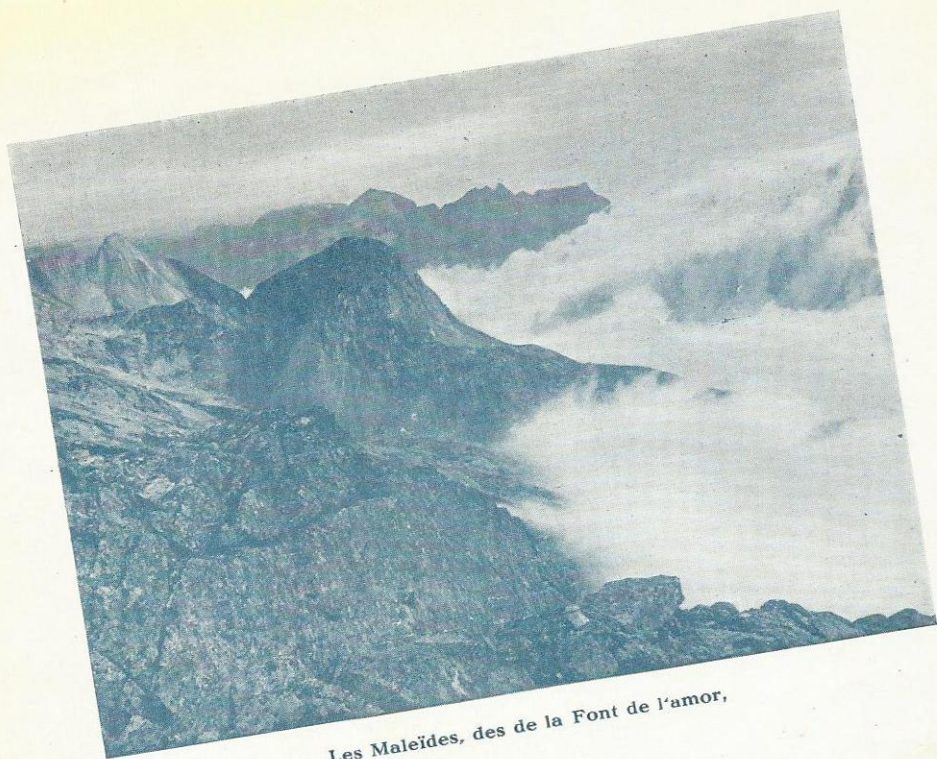
Descansàvem al peu d'unes colossals roques en la tartera terminal de la gelera de Aneto, i el guia es disposava a nuar en la corda les llaçades per a traspasar el glacier, aquest any més aclivellat que mai, quan començaren a caure menudetes gotes i pedres, anant a l'augment per moments.

La boira continua éssent la mestressa, però, per dissort nostra, ja no és aquella boira fina i blanca, és una boirada negrenca amb senyals de traïdoria. Els dos guies es comunicaren són parer i decidiren no passar endavant, sinó al contrari: davallar seguidament, doncs a aquella alçada (3100 metres) corriem perill en cas de què la migrada calamarcada degenerés en temporal.

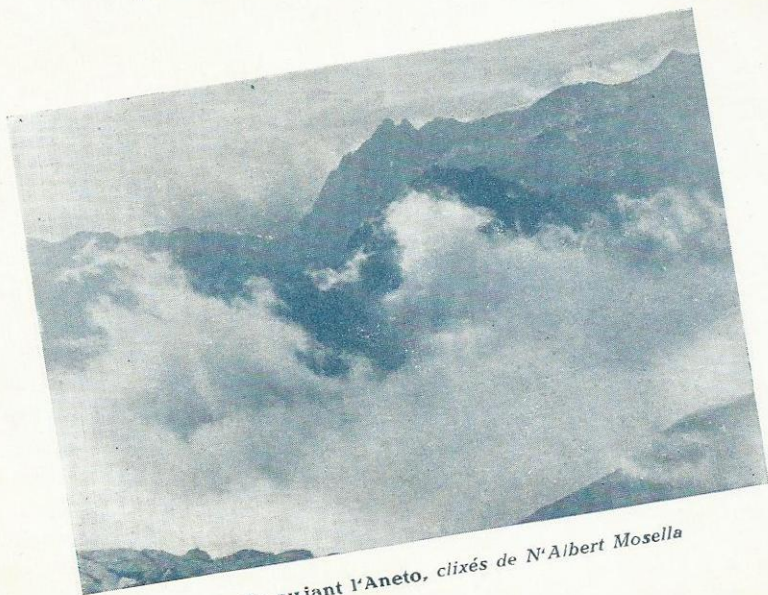
Després que haviem fet el tros de camí més pesat, i a sols una hora del cim i tenir que retornar sens petjar-lo, quina decepció! Vàrem obeir l'ordre amb molta recança. L'experiència dels entesos guies fou bona consellera; no feia mig quart que haviem emprès el camí de retorn quan, de sobte, va sentir-se un espetec a l'igual que el soroll de un tret allargat, i enfront nostre en la negra boirada s'hi dibuixa la foguerada del llamp; tot seguit una forta pedregada es barrejà en la tempesta. En cosa d'uns vint minuts els espetecs dels trons i la lluisor dels llamps se succeïren a cada moment. Entre les colossals roques, despreses per l'acció del temps de les crestes properes, i que formen

enorme tartera, cercàrem refugi dessota d'una d'elles, no sens deixar abans, com a mida de previsió, els nostres piolets clavats en el glaç. Per fi semblà començava la calma i, deixant aquelles reconades selvatges amb ses geleres, roquetam que és l'únic que les pobla, passàrem els dos portillons i acompanyats amb cançonera pluja, retornàvem, fracassats, a la Renclusa. Tota la tarda continuà el temporal i al següent dia aparegueren coberts de blanc tots els pics que des d'allí s'obiren. Dos dels nostres decidiren marxar a Benasque; nosaltres quedàrem al Xalet, amb l'esperança de fruir l'endemà d'un bon temps i tornar a intentar l'excursió, ja que el del dijous, no era gens segur. No per això vàrem perdre el dia, sinó que portàrem a cap l'excursió al pic de l'Escaleta i a la tarda visitàrem l'estany de la Renclusa, sota mateix del gegant de Pedra, anomenat Paderna. El divendres no's presentava pas el dia amb gaires bones senyals de bonança; amb tot i això convinguérem en fer l'excursió a l'Estany de Pumeró i Coll de Toro, des de on fruïrem de bon cop de vista sobre la Vall de l'Antiga de Lin, exuberant en vegetació; per són fons hi corre el Jueu, principal affluent del Garona, que, després de córrer, per terres catalanes en la Vall de Aran, s'endinsa en les de nostra veïna França. Al bell mig de la collada separadora de les aigües, de les vessants aragoneses i de l'Aran, hi ha un regular estany anomenat de Pumeró, en quines aigües s'hi reflecta el maciu del Mall de l'Artiga. El mal temps no'ns deixa, començar de nou la pedregada i el vent bufa amb força de brau, per tant, desistim d'acabar l'itinerari, arribant fins a uns deu minuts del Coll dels Aranesos, en el repeu de la mola gegantesca, coronada amb tres pics, i que s'anomenen Mall-dels Puys o Furcanada.

Cal esmentar la formosa cascata de l'Aigüalluts, i el forat del mateix nom, on l'aigua del riu queda fosa entre el roquetam. Asseguren és el naixement del Garona ja que, suposant sigui la mateixa aigua que brolla, en la vessant oposada, en el Güell del Jueu, el riu de que més amunt esmentaven. Tota la tarda del divendres donaren, com vulgarment diem, «l'aigua per amor a Déu». El matí del dissabte, semblava que el temps volia millorar, sols una boira lleugera s'arrossegava pel fons de la vall i la serena es deixava veure entremig de l'esclavissada boira. El guia ens indicà que fóra molt probable que el sol s'imposés als núvols i fruïssim d'un bon dia d'estiu. Desitjosos n'estàvem, doncs aquest tres dies al Xalet la temperatura en l'interior de les habitacions no pujava dels 10 graus, i a fora, al matí, una temperatura

Les Maleïdes, des de la Font de l'amor,

Boirada pujant l'Aneto, clixés de N'Albert Mosella

glacial; a plè dia de quatre a sis graus. Com vegés que persistíem amb el nostre extremat desig d'enfilarnos al Pic, volgué servir-nos i ens manifestà desigs de tornar-ho a provar. Bona acollida tingué aquesta declaració; aviat tinguérem organitzada la marxa, el guia s'enrotllà la corda al cos, carregàrem totes les nostres motxilles i altra volta amunt per aquells munts de pedra que ja coneixíem. Poc abans d'arribar al mateix lloc on tres dies enrera haguerem d'empendre el retorn, va començar a caure borrallons de neu. El sol, com cada dia, no havia tingut prou força per a disoldre la boirada i ella faria de les seves. Entossudit el guia de poder portar a bon terme l'ascensió, desafiant al gens afalagador temps que es presentava, donà ordre de continuar la marxa.

Cal advertir que des del Portilló de Dalt caminàvem per sobre un gruix de neu nova de uns trenta a quaranta centímetres, el pas per les dretes pendents gelades, no fou molt costós, ja que la neu tova aguantava un xic. Deixàrem la tartera del començament de la gelera d'Aneto, i ja ben lligats l'un amb l'altre, obrint la marxa el valent guia, ens endinsàrem per la gran boirada, que ajudada per la neu que va caient, limitant l'horitzó, i tot ho vèiem blanc. A la poca estona havíem perdut tota orientació i no calia arriscar-se a anar d'un cantó a l'altre en aquella confusió d'esquerdes, de parets de glaç, algunes d'elles estretes; quedaven cobertes a la vista per la nova capa de neu, i al trescarhi un podia ensorrar-s'hi amb greu perill per tots nosaltres. No podem avançar ni un pam més —amb tota franquesa ens digué nostra acompanyant— que no s'aclareixi i jo pugui orientar-me per a passar la gran esquerra, pel seu estret pont, pas únic en el glacier. Déu vulgui que el vent no degeneri en torb perquè allavors, altre podria ésser la nostra sort. Quaranta minuts, parats en la gelera. El vent no parava de bufar rebotent-nos per la cara les engrunades espurnes de neu glaçada. Vist el mal temps regnant i amb el temor d'un empitjorament que hauria sigut irremeiable, mostràrem desigs de retornar al Xalet i deixar el Pic per a mellor dia; allavors fou quan per tota resposta l'animós guia ens digué, amb fermesa: «Avui petjarem el cim, perquè la Verge de les neus, ho voldrà». Aclarint-se escassament vegérem, per la proximitat d'unes grans roques, que estàvem prop del Coll Maleït. Un crit de «endavant», ens feu reprendre coratjosament la marxa i aviat fórem al davant d'una fonda i ampla esquerra. Un estret pontet ens permet passar a l'altre cantó, continuant avançant, confosament distingim el

maciu rocós del Pic de Corones, seguidament davallam al coll de Corones per enfilar-nos per la pala dreta (pendent glaçada la més perillosa en aquest itinerari) i en pocs minuts som enfront del cobejat cim però per a abastar-lo és absolutament necessari franquejar l'estret pas de Mahomet, i la seva amplada màxima de pas aprofitable entre el crestell dels rocs és de uns quaranta centímetres, així és que cal apuntalar be els peus i assegurar les mans, en aquesta estreta passera, sens fons, ja sembla que un es trobi sospès en l'espai infinit; a l'altre cantó, en mig del vaporós mantell de la neu que va caient, es distingeix la pilastre de rocs sentada al bell cim d'Aneto. Com la neu cobreix completament les roques d'aquest pas, el fa per tant molt més perillós, del que ho és en el bon temps.

En recordança de la trista fi dels malaguanyats guies En Sayó i l'alemany Blass, hi ha una creu de ferro amb un Sant Crist de bronze, clavada en una de les roques. Davant l'espectacle de tan nua bellesa i ajudant-hi la presència d'aquest Sant Crist, fa reviure en nosaltres el record de la terrible tragèdia, si bé reaccionem immediatament en l'immens goig que ens causa el petjar el Pic d'Aneto (3404 ms.) gegant del Pirineu i més amb les condicions que havem tingut d'afectuar aquesta ascensió. A les dues del dissabte, dia 20 d'agost signàvem en la llibreta Registre que hi té depositada l'honorable C. E. de Catalunya, prenent per a remetre amb les observacions corresponents una de les targes que conté. Deu minuts escassos restàrem en aquest pic, ja que res deviem fer-hi i el temps no havia pas millorat; la neu continuava caient i feia un fret intens. Amable però enèrgic, el guia anava indicant els bons passants en la cresta de Mahomet. Tot seguit pendants avall, i pot dir-se que corríem com marxant esparverats de quelcom ignot. Feliçment passàrem els llocs de més perill i sens minvar el temps, a les sis arribàvem al Xalet de la Renclusa on descansàrem de tan forta jornada. El diumenge fou cosa de pensar en retornar a casa. Marxàvem satisfets per haver aconseguit nostre objectiu, deixant aquelles solitàries però formoses reconades. El bon tractament que la família Sayó, amb tota cura de detalls de confort, que ofereixen a l'excursionista, fan que senti recança, l'abandonar el Xalet.

I. S.

CRÓNICA

EXCURSIONS PETES.—A la segona excursió col·lectiva de la Lliga a les serres de Sant Llorenç del Munt hi prengueren part uns trescents socis de la nostra entitat.

—El dia 9 d'octubre a les Planes, Vallvidrera, Sant Pere Màrtir, Pedralbes, Sarrià i Mare de Déu del Coll, n'hi anaren una dotzena.

—El mateix dia s'organitzà una bella excursió al Montseny.

—El dia 16 d'octubre una trentena de socis visitaren Vilafranca.

—Els dies 29, 30 i 31 d'octubre i 1 de novembre, divuit socis de la «Secció d'esports de neu i d'alta muntanya», realitzaren una excursió a Núria, Puigmal, Fontalba, Queralps i Ribes.

—El dia 30 d'octubre onze socis del Centre presenciaren la marxa Papiol-Sant Cugat.

—El 6 de novembre a la Font de l'Olla, Tres Creus, Font de la Pola, Coll de Tanca i la Mata hi concorregueren un bon estol de socis.

—El 13 de novembre quaranta socis visitaren el Museu Martorell, Terrarium, Vivarium i Aquarium, Hivernacle, Museu de Catalunya amb els seus laboratoris de investigació i d'estudi a càrrec de la Junta de Ciències Naturals; i el Museu Diocesà.

—El dia 20 de novembre, en nombre de vuit, recorregueren Sant Celoni, Tordera, Montnegre i Arenys de Munt.

—El dia 21 de novembre varis socis seguiren l'atractiu Montseny.

—El dia 4 de desembre, catorze socis anaren a la Mola, Santa Agnès, Soleia i Cavall Bernat.

—El mateix dia, altres, feren cap al Castell de Castellar i Castellar Vell.

—L'onze de desembre a Montcada, Font del Ferro, Turó de l'ermita, Sardanyola, Granja La Flor de Maig i Sant Cugat, hi prengueren part setze socis.

—El mateix dia, altres, exploraren una petita cova d'aprop del Cavall Bernat.

—El dia 18 de desembre es tornà a Sant Llorenç pel camí de la font Soleia, Santa Agnès i La Mola.

—Els dies 24, 25, 26 i 27 de desembre, la «Secció d'esports de neu i d'alta muntanya» realitzà una atractiva excursió nurienca.

—El dia de Sant Esteve, varis socis feren una excursió a cànn Solà del Recó, Castellasses, Mal pas, Cova Fumada, Sot de la Carda, Arenes, Avenc de la бага de la Illa, Carena del Sabater i Girabau.

—El primer d'any, un bon nombre de socis estaren a Sant Llorenç del Munt.

—Del 5 al 8 de gener la «Secció d'esports de neu i d'alta muntanya» realitzà una sortida per Camprodon, Setcases, Pla dels Hospitalets, etz., concorrent-hi una dotzena d'ardits joves.

—El dia 8 de gener, s'anà a Martorell, contemplant-se el fornít Pont del Diable, obra que ha resistit l'acció del Llobregat durant segles. Fou visitat el Museu Santacana, conegut per «L'Enrajolada»; conté milers de rajoles de diferents èpoques i fragments arquitectònics que perteneixeren a la Barcelona vella. També seguiren el Castell de Sant Jaume.

La concurrència fou bastant nombrosa; hi assistiren quaranta socis i varies damisel·les.

—Els dies 14 i 15 de gener, malgrat el temps, es resseguiren les coves i valls del típic poblet muratà.

—El mateix dia alguns socis anaren a la propera muntanya sant-lloreçana.

—El dia 22 de gener, a cànn Margarit, cànn Boada de les Parentes, Forat del Vent i Font del Roure, sigueren una vintena de socis i un estol de simpàtiques damisel·les.

—El mateix dia varis socis de la «Secció d'esports de neu i alta muntanya» feren una excursió al Montseny.

—Per últim, el mateix dia, altres socis feren una bonica excursió a Sant Llorenç.

MOVIMENT DE SOCIS DURANT L'ANY 1921.—*Admesos:* Jaume Altisen, Miquel Barceló, Francisco Barrera, Carles Banqué, Jaume Comellas, Bonaventura Comellas, Jaume Comerma, Eduard Costa, Josep Camps, Josep Cabeza, Josep Carol, Artur Cabeza, Joan B. Carreras, Antoni Dalmases, Miquel Damià, Joan Domènech, Artur Davi, Jaume Domènech, Ricard Elias, Antoni Fainer, Jaume Font, Manuel Fonoll, Josep Figueras, Jaume Figueras, Josep Fainer, Rafael Fernandez, Josep Forns, Jaume Gibert, Jaume Grau, Pere Grau, Jaume Grieria, Jo-

sep Humet, Josep Llobet, Francesc Lloberas, Isidre Martí, Josep Masdeu, Joan Morral, Martí Navarro, Francesc Oliver, Francesc Onandia, Josep Prat, Pere Pou, Amadeu Pagès, Pere Palet, Joan Pagès, Francisco Padrós, Isidre Padrós, Josep Ramoneda, Lluís Rodó, Joan Raventos, Francesc Salvatella, Josep Serra, Narcís Subirachs, Francesc Subirachs, Francesc Salvatella, Salvador Salvatella, Lluís Sierra, Joan Susana, Jaume Serra, Joan Salvans, Ramon Tarrademer, Vicents Tiana, Joan Torres, Josep Torres, Francesc Tost, Francesc Torrademer, Josep Mach, Antoni Vidal, Albert Vila i Enric Vila.

Baixes: Francesc Abelló, Josep Abelló, Joan Amat, Jaume Arjert, Marius Barrera, Gaspar Bayona, Joan Boada, Eduard Campanyà, Antoni Carol, Francesc Castells, Josepa Casas, Ferran Casajuana, Jaume Cirera, Maurici Codina, Antoni Colomer, Ramon Colomer, Josep Comas, Francesc Dalmases, Manuel Damià, Joan Damià Antoni Domingo, Joan Grau, Rafael Gusi, Joan Gumà, Nicet Indurain, Joan Junyent, Agustí Lalanda, Joan Lambés, Parriol Llopart, Pere Lloberas, Ignasi Mas, Miquel Nart, Baltasar Pineda, Josep Pujals, Josep Queralt, Pere Roumens, Joan Salvatella, Jaume Salvatella, Llus Sol, Francesc Vacarisas, Valentí Vallès, Ramon Vancells, Francesc Vancells, Joaquim M.ª Ventalló, Cecili Verdós i Valentí Viñas.

CONSELL DE LA LLIGA DE SOCIETATS EXCURSIONISTES DE CATALUNYA—
Es reuní el dia 8 de desembre presidint-lo En César August Torras. El senyor Secretari llegí una ben documentada memòria de l'obra realitzada.

La presidència donà compte dels projectes que el Directori té en estudi i en realització que són: *Excursions col·lectives*, l'organització de les mateixes serà confiada correlativament a les entitats segons el nombre de socis, alternant-se les foranes amb les de Barcelona. *Exposicions ambulants* baix els següents aspectes: Monuments de Catalunya, Muntanyes de Catalunya a l'hivern, Etnografia i folk-lore, Muntanyes de Tarragona, La Costa Catalana, Geologia i Espeleologia, havent-se confiat l'organització de cada tema a les entitats més coneixedores dels mateixos. *Cursos* de Geologia, Arqueologia i Fotografia amb lliçons teòriques i pràctiques. Tots aquests projectes i altres de menys interès, foren aprovats pels trenta cinc delegats que hi assistiren.

A proposta d'En Leonci Soler i March es donà un vot de gràcies al Directori per la esplendorosa tasca realitzada i en projecte.

III.^a EXCURSIÓ COL·LECTIVA ALS CINGLES I PLA DE LA GARGA.—La data del 5 de març proper és la escollida pel C. A. de D. del C. i de la I. de Barcelona, entitat organitzadora d'aquesta bella excursió col·lectiva.

No dubtem que l'esforç dels organitzadors es veurà coronat per un gran èxit.

JOSEP SOLER I PALET

El dia 23 de novembre de l'any 1921, lliurà l'ànima a Déu, el preclar terrassenc, una de les glòries de la Catalunya nostra.

En Soler i Palet, enamorat fervent de la ciutat que el vegé nèixer, li havia consagrat les millors hores del seu treball. Biografies de terrasencs il·lustres, estudis conciençuts sobre la nostra riquesa arqueològica, disquisicions al volt de l'antiga Egara, tot això era l'ofrena del fill amorós que, no obstant estar absent d'ella, el podíem nomenar *el primer terrassenc*.

Home d'ampla cultura li eren llegides amb fruïció les crítiques de art, sempre ben documentades i amb un caient de senzillesa que les feia simpàtiques.

Les lletres catalanes li deuen també un homenatge, car pels seus mereixements fou nomenat soci numerari de la *Reial Acadèmia de Bones Lletres* i de la *Real Acadèmia de la Història* de Barcelona. Encara en els seus últims temps, torturat per la malaltia que l'ha dut al sepulcre, publicava en la Revista «Catalana» unes notes d'*Arxiu*, en les quals s'hi admirava el seu esperit de recerca.

Aquest terrassenc de cor, en les seves disposicions testamentàries deixa un llegat a la ciutat, consistent en la incontable riquesa arqueològica, pictòrica i documental que ell guardava.

La seva memòria quedarà perpetuada per aquest gest que l'acaba d'exultar als nostres ulls.

ARXIU que havia engalanat les seves planes amb articles d'En Soler i Palet, i el *Centre Excursionista* que sentia una gran admiració per a tan preclar patrici, li ofrenen el record d'unes ratlles.

Potser més avant, estudiarem l'obra de conjunt del bon amic que ens ha deixat per sempre.

ANUNCI D'EXCURSIONS

SUBSTITUCIO DE LA FULLA II DE L'ANY XII

DIA 5 DE FEBRER

Excursió a les serres de Sant Llorenç

Preparatòria: divendres dia 3.

Vocal, En Manuel Closa.

DIA 12 DE FEBRER

Excursió a les formoses coves del Patracó

Sortida amb el tren de quarts de vuit del matí fins a l'estació d'Olesa, visitant-se Olesa, els treballs de la nova via i Esparraguera.

Pressupost 2'50 ptes.—Portar-se la minestra.

Preparatòria: divendres, dia 10.

Vocal, N'Alfons Amic.

DIA 19 DE FEBRER

Excursió a les escletxes de Papiol

Sortida en el tren de les sis del matí fins a Rubí, seguint a peu cap a Castellbisbal, Papiol i retorn a Rubí.

Preparatòria: divendres, dia 17.—Cal dur-se provisions.

Vocal, En Rafael Roig.

DIES 25, 26, 27 I 28 DE FEBRER I 1 DE MARÇ

Excursió a Sercs, Peguera, Rasos i Berga

organitzada per la «Secció d'esports de neu i d'alta muntanya».—Inscripció: dilluns dia 13.

Vocal, N'Adolf Ramoneda.

DIA 5 DE MARÇ**III.ª Excursió col·lectiva als cingles i pla de la Garga.**

Organitzada per la Secció d'esport i excursions del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria de Barcelona.

Preparatòria i inscripció: divendres, dia 28 de febrer.

Vocal, En Domènec Palet i Barba.

DIA 12 DE MARÇ**Visita a la ciutat de Vich**

Visita Museu Diocesà, Catedral i Temple Romà.—Sortida en el tren de les 6'10.

Pressupost, 15 pessetes, compres viatge i dinar.—Inscripció: dimarts dia 7.

Vocal, En Francesc Bacardit.

DIA 19 DE MARÇ**Excursió al Laberinte del Marquès d'Alfarràs**

Sarrià, Bonanova, Mare de Déu del Coll i Font Hortina.

Sortida a les sis del matí pels F. C. de C.

Pressupost 3 pessetes.—Portar-se provisions.—Preparatòria, divendres dia 17.

Vocal, En Llorenç Feiner.

DIA 26 DE MARÇ**Excursió al Montseny**

Organitzada per la «Secció d'esports de neu i d'alta muntanya.—Sortida el dissabte dia 25 en el tren de dos quarts de dues de la tarda.—Sopar i dormir a Figaró.—

El diumenge, de bon matí, s'anirà a Tagamanent, Pla de la Calma, Coll Fornic i Balenyà.

Inscripció, dimarts dia 21.

Vocal, N'Adolf Ramoneda.

La Predilecta S. A.

Pare Glaurador, 60. Telèfon, 6009

*Fàbrica de gaseoses i si-
fons - Dipòsit de cervessa
país i pilsen* *SR SR*

Panyos i Novetats

Ferrer i Duràn

Despatx: Sant Pere núm. 38

Telèfon, 6350

**R A M O N
M O R R A L**

CONSTRUCTOR DE CLAUS DE
TOTES CLASSES, ESPECIALITAT
PER A DIABLES I ESTRICADORS

CARRER TOPETE, 61

GRAN HOTEL RESTAURANT

PENINSULAR

CARRER DE SANT PERE NÚM. 56

TELÉFON. 5612

CARTA, CUBERTS, SALONS PARTI-
CULARS, ESPLÈNDITS SALONS PER
A BANQUETS - SERVEIS ESMERATS

Pintura decorativa.-Rètols.-Ma-
quinària i Mo-
bles esmaltats.

Josep Reig

Irineo, 10 - TERRASSA

Els ornaments més bonics, luxu-
sos i barats són els teixits
artístics de seda

DE MANEU-LOS A
JOSEP VALL

St. Llorenç, 27-Teléf., 5770

DICCIONARIS, OBRES TÉCNIQUES

Topete 98

FLORENCI COSTA

ARXIU

ES REPARTEIX DE FRANC ALS SE-
NYORS SOCIS DEL CENTRE EXCUR-
SIONISTA DE TERRASSA

SUSCRIPCIO: TERRASSA, 9 pessetes anyals

FORA, 10 » »

ANUNCIS

CONDICIONS VENTATJOSSES